

Висоцький К.Р.

*здобувач третього рівня вищої освіти
«доктор філософії» за спеціальністю 292*

«Міжнародні економічні відносини»

Західноукраїнського національного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5443-0709>

Vysotskyi Konstantyn

Third-Level Higher Education Applicant (Ph.D. Degree Applicant)

in the field of 292 International Economic Relations

West Ukrainian National University

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В ЄС: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Анотація. В статті розглянуто основні моделі диференційованої інтеграції, а саме концепції «європейське меню» (“A la carte”), «Європа змінних геометрій» (“Variable Geometry”) та «багатошвидкісна Європа» (“Multi-Speed Europe”). Проведено аналіз найбільш придатної моделі для реалізації державної політики України у сфері європейської інтеграції. Розглянуто ряд переваг для економіки України із здобуттям членства в Євросоюзі та ризиків, які можуть нести інтеграційні процеси. Особлива увага приділена небезпекам, що пов’язані з російською агресією та ролі Європейського Союзу в забезпеченні фінансової та матеріальної допомоги, вирішенні логістичних та енергетичних проблем, міграційна політика. Зроблено висновок, що воєнні загрози, попри вплив Росії на деякі країни-члени ЄС, прискорили євроінтеграцію України. Виділено ряд внутрішніх проблем, що гальмують інтеграцію.

Ключові слова: євроінтеграція, Європейський Союз, диференційована інтеграція, моделі євроінтеграції, розширення Європейського Союзу, країна-партнер, країна-кандидат, війна в Україні, переваги, перспективи, виклики.

Вступ та постановка проблеми. Війна Росії проти України, яка відбувається безпосередньо біля кордонів Європейського Союзу, змусила по-новому переосмислити хід євроінтеграційного процесу нашої держави. Зі зміною політичного керівництва США, Європейський союз фактично став основним партнером-союзником в обороні територіальної цілісності та відновленні України. Надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС та початок переговорів про членство в Євросоюзі лише підтвердили, що тривалий процес, який носив характер диференційованої інтеграції, є безповоротний і потребує негайного прискорення. Від України вимагається швидке проведення реформ для одержання всіх переваг, які надає статус повноправного члена ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Головні концепції диференційованої інтеграції опубліковані у 1996 р. [1, с.283; 2, с. 37]. Проблематику диференційованої інтеграції висвітлювали ряд зарубіжних вчених таких, як А. Етціоні, Й. Ольсен, А. Фабер, С. Бартоліні, Г. Воруба, А. Коллікер, Т. Блер та інші.

Свій вклад у вивчення питань імплементації моделей диференційованої інтеграції щодо перспектив вступу України в ЄС внесли такі вітчизняні вчені як І. Грицяк, В. Копійка, О. Ковальова, А. Малик, В. Посельський, О. Рудік, О. Чалий. Серед останніх

досліджень та публікацій, використаних при написанні статті, можна виокремити роботу І. Грицяка, де викладено засади моделей диференційованої європейської інтеграції [2]. О. Борисова, Д. Руднік зосереджують увагу на ставленні провідних країн ЄС щодо перспектив входження країн-кандидатів з Центрально-Східної Європи [3]. В. Савка аналізує гнучку інтеграцію як одну із ймовірних моделей євроінтеграційного процесу України [4]. У статті А. Цятковської розглядається секторальна інтеграція як особлива форма реалізації євроінтеграційної стратегії України [5]. Стаття А. Хевцуріані присвячена аналізу основних переваг та негативних аспектів євроінтеграції України [6]. О. Кваша, А. Синякова пропонують науковий підхід до визначення основних параметрів, напрямів діяльності та принципів інтеграції України в європейський простір [7]. Експертне дослідження проведене центром Разумкова вказує на тенденції, особливості та пріоритети європейської інтеграції України в умовах широкомасштабної російської агресії [8].

Проте залишається ряд питань, які доцільно дослідити для корекції євроінтеграційного руху України, виходячи з досвіду європейської диференційованої інтеграції.

Мета статті. На основі аналізу моделей диференційованої європейської інтеграції запропонувати

концепцію інтеграційного процесу України. Провести аналіз перспектив, переваг та ризиків щодо співпраці та подальшої інтеграції України до Європейського Союзу (з урахування обставин воєнної агресії РФ). Порівнявши динаміку реформ в країнах-кандидатах, оцінити ефективність виконання Україною критеріїв вступу в ЄС.

Результати дослідження. 4 листопада 2025 року у Брюсселі відбувся саміт із питань розширення Європейського Союзу. Виступаючи на саміті, голова Європейської Ради Антоніо Кошта відзначив: «У час геополітичної нестабільності розширення ЄС означає безпечну, сильнішу та мирнішу Європу – як удома, так і у світі. Розширення – це найкраща інвестиція, яку ми можемо зробити сьогодні заради нашого спільного майбутнього».

Процес Євроінтеграції від Маастрихтського договору [9, с. 1], підписаного 7 лютого 1992 року дванадцятьма державами-членами до сьогоднішніх двадцяти семи країн-членів мав складний шлях реформ, розширення, успіху, суперечливих моментів та криз (Brexit). Незважаючи на демократичну можливість вступу будь-якої європейської країни до Євросоюзу, залишається обов'язкова умова виконання ряду критеріїв, необхідних для приєднання. Геополітичні, внутрішньополітичні, економічні та соціальні фактори держав Європейської спільноти поступово вплинули на трансформацію та зміну підходів щодо діяльності та розширення ЄС. Нові моделі існування та реформування отримали назву диференційованої європейської інтеграції. Диференційована інтеграція стосується багатогранного підходу до інтеграції між країнами чи регіонами, де державам-членам дозволяється брати участь у різних ступенях і формах інтеграції на основі їхніх індивідуальних можливостей, уподобань і готовності. На відміну від традиційних моделей інтеграції, які вимагають рівномірної участі всіх членів, диференційована інтеграція визнає, що не всі країни знаходяться на однаковому рівні економічного розвитку або політичної готовності брати участь у глибших інтеграційних процесах.

В умовах сьогоднішніх проблем внутрішнього та міжнародного характеру, надзвичайно складно досліджувати усталені підходи, принципи, форми, способи й методи, існуючі в західній науці європейської інтеграції стосовно якихось конкретних напрямів чи сфер, явищ і процесів інтеграційного змісту, оскільки їх природа піддається впливам і швидко змінюється. Це стосується і питань так званої диференційованої європейської інтеграції, незважаючи на те, що вони досить повно і глибоко досліджені західними та вітчизняними вченими. Однак саме ця особливість і зумовлює необхідність дослідження існуючих концепцій і підходів диференційованої інтеграції та досвіду їх практичного втілення, що має надзвичайно важливе значення як для України, так і для Європейського Союзу.

Головні концепції диференційованої інтеграції, оприлюднені у 1996 р. [1, с. 283], на сьогодні є тими фундаментальними положеннями, на яких

ґрунтується сучасна стратегія європейського будівництва.

Починаючи з 90-х рр. минулого сторіччя політичний принцип диференційованої інтеграції отримує закріплення у Договорі про Європейський Союз [10, с. 13–27]. Інструменти диференційованої інтеграції обговорювалися під час перемовин щодо положень Амстердамського договору [11, с. 280–291]. Побоюючись, що розширення на Схід буде виступати гальмом щодо поглиблення інтеграції, держави-члени намагалися розробити такі інституційні механізми, які б дали змогу окремим групам держав залучити конкретні інструменти поглибленої інтеграції в інституційну систему ЄС.

Диференційована європейська інтеграція знаходить свій вираз у різних стратегіях. У 1995 році фінляндський учений Александр Стубб запропонував об'єднати стратегії інтеграції у три категорії, які були узагальнені та об'єднані у три базові концепції, які відрізняються по суті, тобто характеризують інтеграцію, диференційовану за часом, простором і змістом [1, с. 286]. Це концепції «багатошвидкісна Європа» («Multi-Speed»), «європейське меню» («A la Carte»), «секторальна» або «вибіркова» та «Європа змінних геометрій» («Variable Geometry»). Такий поділ, на думку автора, надає більш глибоке розуміння понять, що стосуються диференційованої інтеграції.

Диференціація за концепцією «багатошвидкісна Європа» (диференціація за часом) – це спосіб диференційованої інтеграції, відповідно до якого досягнення загальних цілей стимулюється основною групою держав-членів, які можуть і готові продовжувати діяльність в деяких сферах політики, основним припущенням є те, що інші країни-члени долучаються до цього процесу пізніше. Тобто це інтеграція, за якої країни-члени вирішують проводити однакову політику та дії не одночасно, а в різний час. Ця концепція застосовується лише до нових областей політики.

Диференціація за концепцією Європа «змінних геометрій», «концентричних кіл» (диференціація залежно від простору) визначає, що основні цілі будуть відображати різні підходи до інтеграції, причому основна група («серцевина», «ядро») здійснює глибинну інтеграцію, а інші долучаються до співпраці з меншою інтенсивністю (формування Шенгенського простору).

Диференціація за концепцією «європейське меню» (Європа «A la Carte») (диференціація за предметом) передбачає вибір сфери інтеграції, водночас досягаючи мінімальної кількості загальних цілей. Цей підхід орієнтований на змісті – тобто конкретних сферах політики. Усі країни перебувають у першому колі, де вони можуть вибирати найбільш прийнятні сфери для участі, будь то соціальна політика, грошово-кредитна, політика в галузі оборони тощо. Ця концепція в деяких джерелах має назву секторальна.

Варто наголосити, що вище зазначені концепції застосовуються, здебільшого, для інтеграційних

процесів всередині Європейського Союзу, проте сутність секторальної інтеграції, в теорії диференційованої європейської інтеграції, аналогічна тій, яку згадують в контексті інтеграції України до Європейського Союзу. У контексті євроінтеграційної стратегії України секторальна інтеграція виступає особливою формою реалізації євроінтеграційної стратегії України і полягає у поглибленні співробітництва України та Європейського Союзу в окремих галузях державної діяльності. Ураховуючи складність, масштабність та комплексність змін та реформ, які мають бути запроваджені для досягнення того рівня інтеграції України до Європейського Союзу, який би дозволив Україні отримати повноправне членство у Європейському Союзі, секторальна інтеграція має бути лише проміжним етапом для того щоб в подальшому забезпечити синхронізацію процесів економічної, соціальної, та політичної інтеграції України та Європейського Союзу з метою виходу за межі секторальної інтеграції і набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі.

Намір України розбудувати відносини з Європейським Союзом був вперше проголошений у Постанові Верховної Ради України від 2 липня 1993 року «Про основні напрями зовнішньої політики України». У подальшому стратегічний курс України на європейську інтеграцію був підтверджений та розвинутий у Стратегії інтеграції України до ЄС, яку схвалено 11 червня 1998 року, та Програмі інтеграції України до ЄС, схваленій 14 вересня 2000 року. В ній була проголошена довготермінова стратегічна мета – європейська інтеграція України. Відповідно до статті 11 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» однією з основоположних засад зовнішньої політики України є забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС. 5 березня 2007 року Україна та ЄС розпочали переговорний процес щодо укладення нової угоди між Україною та ЄС. 9 вересня 2008 року на Паризькому саміті Україна та ЄС досягли політичної домовленості про укладення майбутньої угоди в форматі Угоди про асоціацію, яка будуватиметься на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції. Відповідно до домовленостей, досягнутих в ході Паризького саміту Україна-ЄС, у 2009 року сторонами був розроблений та схвалений Порядок денний асоціації, який замінив План дій Україна – ЄС та поставив собі за мету слугувати орієнтиром для проведення реформ в Україні у процесі підготовки імплементації майбутньої Угоди про асоціацію. На 15-му Саміті Україна-ЄС в Києві 19 грудня 2011 року переговори по майбутній Угоді про асоціацію завершилися, а 30 березня 2012 року текст майбутньої Угоди був парафований главами переговорних команд України та ЄС. Політичну частину Угоди про асоціацію було підписано 21 березня 2014 року. 16 вересня 2014 року Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно

ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. З 1 листопада 2014 року здійснювалося її тимчасове застосування. Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності 1 вересня 2017 року. Це міжнародно-правовий документ, який на договірно-правовому рівні закріплює перехід відносин між Україною та ЄС від партнерства та співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції. 23 червня 2022 року Європейська Рада офіційно надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС. 25 червня 2024 року оголошено початок офіційних переговорів про вступ до ЄС – передостанній етап євроінтеграційного шляху України.

Процес інтеграції України носить характер диференційованої Європейської інтеграції з поєднанням різних концепцій як багатошвидкісної Європи, а в основному секторальної інтеграції.

Україна знаходиться серед кількох держав, які претендують на вступ до ЄС. Розширення ЄС на Схід визначається як стратегічне питання стабільності та безпеки Європи, але однозначно супроводжується значною кількістю політичних, економічних та інституціональних викликів.

Рада Європи проводить постійний моніторинг відповідності стандартам ЄС країн-претендентів на вступ. Звіт про розширення ЄС від Європейської комісії – це головний документ року для держав-кандидатів [12, с. 21–67]. Порівняльний аналіз відповідності критеріям ЄС для держав, та місце України в цьому процесі можна оцінити виходячи з табл. 1, 2.

Звіт оцінив дії України найкраще за 3 останні роки. Кількість сфер, за якими Україна демонструє прогрес, більша ніж будь-коли досі. Єврокомісія позиціонує Україну як одного з лідерів у зближенні з ЄС. Це підтверджує, що рішення про надання статусу кандидата та початку переговорів про вступ до ЄС є правильними і своєчасними, які стимулювали проведення реформ та інституційних змін.

Російське вторгнення в Україну радикально змінило підхід ЄС до розширення, яке набуло стратегічного та безпекового характеру. На сьогодні розширення не сприймається лише як процес виконання критеріїв, а як частина реакції об'єднаної Європи на зовнішні загрози. Моделі майбутньої інтеграції можуть бути більш гнучкими. Серед них провідною є диференційована інтеграція, коли держави поступово долучаються до виконання критеріїв ЄС. Такі підходи дозволяють уникнути блокування процесу через повільну адаптацію країн-кандидатів та спротив окремих країн-членів [13, с. 11].

Роль ЄС для України стала особливо значимою після 24 лютого 2022 року – початку повномасштабного вторгнення Росії. За час до середини 2025 року та його фінансові установи мобілізували близько 77 млрд євро для підтримки загальної економічної, соціальної та фінансової стійкості України у вигляді макрофінансової, екстреної та гуманітарної допомоги, бюджетної підтримки і кризового реагування. Крім того, заходи військової допомоги становлять 50,3 млрд євро. Разом з ресурсами, виділеними для

Таблиця 1

Рівень відповідності стандартам ЄС за основними кластерами (станом на 01.09.2025)

СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ (ЗА КЛАСТЕРАМИ)	Група України		Країна лідери		Є проблеми		Без руху до вступу			
	УКРАЇНА	МОЛДОВА	ЧОРНОГОРІЯ	АЛБАНІЯ	П.МАКЕДОНИЈА	СЕРБІЯ	ГРУЗІЯ	БОСНІЯ	ТУРЕЧЧИНА	КОСОВО
КЛАСТЕР 1: Основи (Зasadничі розділи)	2	2	4	3	3	2,5	2	2	2,5	2
КЛАСТЕР 2: Внутрішній ринок	2,5	3	4	3	3,5	4	2,5	2	4	2,5
КЛАСТЕР 3: Конкуренція та інвестування	3	2,5	3,5	3,5	3,5	3,5	2,5	1,5	3	2
КЛАСТЕР 4: Зелений порядок денний та стале сполучення	3	2,5	3,5	3	2,5	3	2	1,5	2,5	2
КЛАСТЕР 5: Ресурси, сільське господарство і згуртованість	2	2,5	3	2,5	3	2,5	1,5	1,5	2	1,5
КЛАСТЕР 6: Міжнародні відносини	4	3,5	4,5	4	4	3	2,5	2	2,5	1
СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ:	2,75	2,75	3,75	3,1	3,4	3,1	2,15	1,75	2,75	1,8
ЗМІНА ЗА РІК:	2,5	13	7,5	3	0,5	0,5	-1	0	0	3

Умовні позначки до табл. 1,2: 1 – початковий рівень; 2 – деяка відповідність праву ЄС; 3 – помірно відповідає; 4 – добра відповідність; 5 – просунута відповідність; 1,5; 2,5; 3,5 – проміжні рівні

Джерело: [12]

Таблиця

Додаткові показники щодо рівня готовності до вступу в ЄС (станом на 01.09.2025).

ДОДАТКОВІ ПОКАЗНИКИ ГОТОВНОСТІ ЩОДО:	Група України		Країна лідери		Є проблеми		Без руху до вступу			
	УКРАЇНА	МОЛДОВА	ЧОРНОГОРІЯ	АЛБАНІЯ	П.МАКЕДОНИЈА	СЕРБІЯ	ГРУЗІЯ	БОСНІЯ	ТУРЕЧЧИНА	КОСОВО
Зasadничі цінності ЄС										
Судочинство та основні права	2	2	3,5	3	2,5	2	1,5	2	1	1,5
Робота судової влади	2	2	3,5	3,5	2,5	2,5	1	1,5	1	1,5
Боротьба з корупцією	2	2	3	3	2,5	2,5	2	1,5	1	1,5
Свобода вираження	2,5	2	3	2,5	2,5	2	1	2	1	2
Боротьба з оргзлочинністю	2	2	3	3	2,5	2	2	1,5	2	1,5
Реформа держуправління	2,5	2	3	3	3	3	2,5	1,5	2,5	2
СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ:	2,2	2	3,2	3	2,6	2,3	1,7	1,7	1,4	1,7
ЗМІНА ЗА РІК:	0,5	0	2	1,5	0	0	-2,5	0,5	0	0,5
Готовність економіки до вступу в ЄС										
Боротьба з оргзлочинністю	2	2	3,5	4	4	4	3	1	5	2
Реформа держуправління	1,5	1,5	3,5	2	3	3,5	2	1,5	4	1,5
СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ:	1,8	1,8	3,5	3	3,5	3,8	2,5	1,3	4,5	1,8
ЗМІНА ЗА РІК:	1	0,5	1	0	0	0,5	0	0	0	0,5

Джерело: [12]

допомоги українським біженцям у ЄС, сума підтримки становить 147 млрд євро [14, с. 3].

Повноправне членство України в ЄС має багато переваг:

– ріст економіки за рахунок доступу до єдиного європейського ринку (450 млн споживачів). Залучення іноземних інвестицій та впровадження іноземних технологій. Модернізація виробництва та

підвищення конкурентоспроможності українських підприємств;

– підвищення рівня медицини, освіти соціального забезпечення та захисту прав людини відповідно до європейських стандартів життя громадян;

– членство посилить гарантії безпеки завдяки солідарності ЄС в питаннях оборони

ізовнішньої політики, особливо в контексті російської агресії [15, с. 3–4].

Поряд з цим інтеграція до ЄС ставить Україну перед багатьма суттєвими викликами:

- дотримання стандартів ЄС, – технічних, технологічних, екологічних, санітарних та адміністративних;
- відсутність матеріальних та фінансових ресурсів, демографічна криза, обмеженість реформ у часі можуть спричинити труднощі для низки секторів економіки;
- збереження національної ідентичності та політичної самостійності в умовах інтеграції;
- ризик соціальної напруги через зміни ринку праці, нерівномірність розвитку регіонів [16, с. 2–3].

Усі враховані та додаткові фактори можуть бути підсилені війною та наслідками руйнувань, людськими жертвами та міграційними процесами.

Узагальнення основних переваг, ризиків та перспектив інтеграції подамо у форматі SWOT-матриці (табл. 3).

SWOT-аналіз показує, що сильними сторонами України є стратегічне розташування України, потенціал аграрного сектору та підтримка суспільством євроінтеграційних процесів. Вступ в ЄС відкриє перед Україною можливості спільного ринку, залучення інвестицій та модернізації економіки. Одночасно війна, руйнування інфраструктури, повільне проведення реформ та адаптації до європейських стандартів, недостатня боротьба з корупцією можуть стати серйозними перешкодами на шляху до ЄС. Перспективи євроінтеграції України визначаються як перевагами, так і викликами,

що потребують як системних так і послідовних реформ.

Висновки. На підставі викладеного можна зробити висновок, що європейська інтеграція залишається пріоритетним напрямком зовнішньої політики України. З огляду на суперечливу позицію США, ускладнення геополітичної ситуації у світі, особливого значення для України в умовах широкомасштабної війни набуває політична солідарність і військово-фінансова підтримка ЄС країн Європи. Обставини сьогодення вносять корективи в процес інтеграції, який далі проходить як диференційований, але значно пришвидшений. Надання у червні 2022 р. статусу кандидата на вступ і відкриття у 2025 р. практичного переговорного процесу про вступ до ЄС вимагає від України швидкого законодавчого прийняття та практичного впровадження реформ, що забезпечать виконання інтеграційних критеріїв:

- оновлення та перезавантаження судових органів і антикорупційних інститутів. Приведення національного законодавства до європейських норм у різних сферах;
- розширення заходів адаптації до стандартів у сферах екології, інфраструктури, медицини, освіти і ринку праці для мінімізації соціальних ризиків і регіональних диспропорцій;
- посилення контролю за використання бюджетних коштів та зовнішніх запозичень;
- поглиблення інтеграції України у ключові сектори ЄС: енергетику, транспортну інфраструктуру, екологію та цифрові технології.

Таблиця 3

SWOT-аналіз перспектив вступу України до Європейського Союзу

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Географічне розміщення України (спільний кордон з країнами ЄС)	Зруйнована логістична, енергетична, житлова інфраструктура
Оборонний потенціал	Тимчасова втрата територій (сільськогосподарських угідь, сировинних ресурсів, важливих підприємств)
Розвинутий аграрний сектор	Значний відтік трудових ресурсів (еміграція та внутрішня міграція)
Сировинна база	Обмежені фінансові можливості для модернізації виробництва
Розвинута співпраця з європейськими структурами на рівні: держави, регіонів	Недостатні та повільні реформи судової та правоохоронної системи
Наявність висококваліфікованих працівників для сучасного виробництва	Високий рівень корупції
Високий рівень підтримки населенням вступу України в ЄС	Дотримання екологічних, санітарних та технологічних норм
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Економічне зростання, модернізація виробництва, інвестиційний клімат	Агресія з боку РФ
Доступ до ринку ЄС та фінансових ресурсів	Спротив переговорному процесу через позицію окремих країн-членів ЄС
Реформування управління на рівні держави та місцевого самоврядування, верховенство права	Ріст еміграційних процесів
Підвищення безпеки та стабільності Євросоюзу	Спад зовнішньої підтримки у війні проти РФ

Джерело: розроблено автором

Список використаних джерел:

1. Stubb A. (1996). Categorization of Differentiated Integration. *Journal of Common Market Studies*. Vol. 34, No. 2, P. 283–295.
2. Грицяк І., Хоменко О. Диференційована європейська інтеграція: аналіз концепцій, підходів та інструментів. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. Вип. 1. С. 203–216. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znpnadu_2009_1_22.pdf (дата звернення: 10.11.2025).
3. Борисова О., Руднік Д. Теоретичні засади та моделі європейської інтеграції. *Науково-теоретичний альманах Грани*. 2024. Вип. 27 (5), С. 105–112. DOI: <https://doi.org/10.15421/172498>
4. Савка В. Впровадження та розвиток гнучкої інтеграції в Європейському Союзі: наслідки, ризики та перспективи. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*. 2021. Вип. 4 (1). С. 113–122. DOI: <https://doi.org/10.15421/342113> (дата звернення: 20.11.2025).
5. Цятковська А. М. Секторальна інтеграція як особлива форма реалізації євроінтеграційної стратегії України. *Альманах міжнародного права*. 2020. Вип. 23. С. 55–63. URL: <http://inlawalmanac.mgu.od.ua/v23/9.pdf> (дата звернення 18.11.2025).
6. Хевцуріані А. Основні позитивні та негативні риси євроінтеграції України. *Політичне життя*. 2020. Вип. 2. С. 52–56. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2020.2.7> (дата звернення 18.11.2025).
7. Кваша О. С., Синякова. А. В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 23. С. 112–117. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/25.pdf (дата звернення 19.11.2025).
8. Європейська інтеграція України: стан, виклики, перспективи. *Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова*. 2025. С. 1–18. URL: https://razumkov.org.ua/images/2025/05/2025-European_integration.pdf
9. Мартинов А. Ю. Маастрихтський договір 1992. *Енциклопедія Сучасної України: електронна версія*. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. 2017. С. 1. URL: <https://esu.com.ua/article-60173>
10. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 2010. С. 13–27. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (дата звернення: 19.11.2025).
11. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. *Видавничо-торговий дім «Ін Оре»*. 2001. С. 280–291. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kopiika_Valerii/Yevropeiskiy_Soiuz_zasnuvannia_i_etapy_stanovlennia/ (дата звернення: 15.11.2025).
12. Communication from the commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions. *Official website of European Commision. Ukraine Report*. 2025. P. 21–67. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2025_en
13. Leuffen D., Rittberger B. Differentiated Integration: Explaining Variation in the European Union. Palgrave MacMillan. 2012. URL: <https://www.amazon.com/Differentiated-Integration-Explaining-Variation-European/dp/0230246443> (дата звернення: 09.11.2025).
14. Як ЄС підтримує Україну: від санкцій до військової та гуманітарної допомоги. Вебсайт “EUNEIGHBOURS east”. 2025. С. 1–6. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/explainers/yak-yes-pidtrymuje-ukrayinu-vid-sankczij-do-vijskovoyi-ta-gumanitarnoyi-dopomogy/> (дата звернення: 19.11.2025).
15. Зовнішня політика України: особливості, виклики, пріоритети. *Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова*. 2025. С. 3–4. URL: https://razumkov.org.ua/images/2025/09/19/2025_foreign_policy_UKR.pdf (дата звернення: 18.11.2025).
16. Тренди на ринку праці України в умовах війни. Вебсайт «Національний інститут стратегічних досліджень». 2025. с. 2–3. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/trendy-na-rynku-pratsi-ukrayiny-v-umovakh-viyny>

References:

1. Stubb A. (1996). Categorization of Differentiated Integration. *Journal of Common Market Studies*. Vol. 34, No. 2, P. 283–295.
2. Hrytsiak I., Khomenko O. (2009). Dyferentsiiivana yevropeiska intehratsiia: analiz kontseptsii, pidkhodiv ta instrumentiv [Differentiated European integration: analysis of concepts, approaches, and instruments]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*. Vol. 1, P. 203–216. Available at: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znpnadu_2009_1_22.pdf (accessed November 10, 2025).
3. Borysova O. Rudnik D. (2024). Teoretychni zasady ta modeli yevropeiskoi intehratsii [Theoretical Foundations and Models of European Integration]. *Naukovo-teoretychnyi almanakh Hrani*. Vol. 27 (5), P. 105–112 DOI: <https://doi.org/10.15421/172498>
4. Savka V. (2021). Vprovadzhennia ta rozvytok hnuchkoi intehratsii v Yevropeiskomu Soiuzi: naslidky, ryzyky ta perspektyvy. [The introduction and development of flexible integration in the European Union: consequences, risks

- and prospects]. *Epistemologichni doslidzhennia v filosofii, sotsialnykh i politychnykh naukakh*. Vol 4 (1), P. 113–122. DOI: <https://doi.org/10.15421/342113> (accessed November 20, 2025).
5. Tsiatkovska A. M. (2020). Sektoralna intehtatsiia yak osoblyva forma realizatsii yevrointehtatsiinoi stratehii Ukrainy. [Sectoral integration as a special form of implementation of Ukraine's European integration strategy]. *Almanakh mizhnarodnoho prava*. Vol. 23, P. 55–63. Available at: <http://inlawalmanac.mgu.od.ua/v23/9.pdf> (accessed November 18, 2025).
6. Khevtsuriani A. T. (2020). Osnovni pozytyvni ta nehatyvni rysy yevrointehtatsii Ukrainy. [Main positive and negative features of Ukraine's European integration]. *Politychne zhyttia*. Vol. 2, P. 52–56. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2020.2.7>. (accessed November 18, 2025).
7. Kvasha O. S., Syniakova. A. V. (2019). Ukraina ta YeS: problemy ta perspektyvy intehtatsii v suchasnykh umovakh. [Ukraine and the EU: problems and prospects for integration in the current environment]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*. Vol. 23, P. 112–117. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/25.pdf (accessed November 19, 2025).
8. Ukraine's foreign policy: features, challenges, priorities. *The Razumkov Centre*. P. 1–18. Available at: https://razumkov.org.ua/images/2025/05/2025-European_integration.pdf
9. Martynov A. Yu. (2017). Maastrykhtskyi dohovir 1992 [Maastricht Treaty 1992]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy: elektronna versiia*. Kyiv: *Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy*. P. 1. Available at: <https://esu.com.ua/article-60173>
10. Consolidated version of the Treaty on European Union (2010). *Official Journal of the European Union*. P. 13–27. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (accessed November 19, 2025).
11. Kapiika V. V., Shynkarenko T. I. (2001). Yevropeiskyi Soiuz: zasnuvannia i etapy stanovlennia. [The European Union: foundation and stages of development]. Kyiv : *In Yure*. P. 280–291. Available at: https://chtyvo.org.ua/authors/Kapiika_Valerii/Yevropeiskyi_Soiuz_zasnuvannia_i_etapy_stanolennia/ (accessed November 15, 2025).
12. Communication from the commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions. *Ukraine Report*. 2025. P. 21–67. Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2025_en
13. Leuffen D., Rittberger B. (2012). Differentiated Integration: Explaining Variation in the European Union. Palgrave MacMillan. Available at: <https://www.amazon.com/Differentiated-Integration-Explaining-Variation-European/dp/0230246443> (accessed November 9, 2025).
14. How the EU supports Ukraine: from sanctions to military and humanitarian aid (2025). *Website "EUNEIGHBOURS east"*. P. 1–6. Available at: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/explainers/yak-yes-pidtrymuye-ukrayinu-vid-sankcij-do-vijskovoyi-ta-gumanitarnoyi-dopomogy/> (accessed November 19, 2025).
15. Ukraine's foreign policy: characteristics, challenges, priorities (2025). *The Razumkov Centre*. P. 3–4. Available at: https://razumkov.org.ua/images/2025/09/19/2025_foreign_policy_UKR.pdf (accessed November 18, 2025).
16. Ukraine's Labor Market Trends in the War (2025). *National Institute for Strategic Studies*. P. 2–3. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/trendy-na-rynku-pratsi-ukrayiny-v-umovakh-vyny>

DIFFERENTIATED INTEGRATION OF UKRAINE INTO THE EU: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

Summary. Differentiated integration of Ukraine into the EU: opportunities and challenges. This article examines the main models of differentiated European integration, namely the concepts known as the 'European menu' ('A la carte'), 'Europe of variable geometries' ('Variable Geometry') and 'multi-speed Europe' ('Multi-Speed Europe'). A comparative analysis and selection of a model for the implementation of Ukraine's state policy in the field of European integration are carried out. The main stages of the integration process and the benefits for Ukraine upon joining the EU are outlined: modernisation of the economy, attraction of foreign investment and advanced technologies, creation of new jobs, access to world markets, the possibility of free movement of goods, services, labour and capital within the European Union, and bringing national legislation into line with European standards. Research into the prospects of Ukraine's accession to the EU has revealed a number of challenges on the path to European integration: the geopolitical factor, slow implementation of economic reforms, socio-economic transformations, reform of the judicial and law enforcement systems, the fight against corruption, the formation of positive public opinion regarding EU accession, and compliance with international norms and standards. Russia's armed aggression against Ukraine has given new impetus to the discussion of European integration issues. The article focuses on the role of the European Union in providing financial and material assistance to Ukraine, solving logistical and energy problems, restoring housing and critical infrastructure, and locating new industries and territories in the country. These processes have had a positive impact on public opinion in different regions regarding EU accession. The war has brought the issue of national defence to the forefront. Following the change in US leadership, EU countries have become the main partners in protecting Ukraine's territorial integrity. After analysing the processes of European integration, taking into account the political and economic characteristics of Ukraine and the challenges of war, it was concluded that differentiated, namely sectoral integration, could be an intermediate stage on the path to Ukraine's gradual integration into the

European Union. The integration process must be supported by scientific approaches that take into account both the positive and negative aspects for both the country wishing to integrate and the EU countries.

Keywords: European integration, European union, differentiated integration, models of European integration, enlargement of the European Union, partner country, candidate country, war in Ukraine, advantages, prospects, challenges.

Стаття надійшла: 21.11.2025

Стаття прийнята: 11.12.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025